SAFOSO

Animal Health Matters.
For Safe Food Solutions.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Збір даних

Вікторія Лець
(національний провідний експерт, SAFOSO)

Цілі презентації

- Чому використовуються опитувальні листи
- Етапи розробки опитувальника.
- Формати, в яких опитувальник може бути доставлено.
- Як якість опитувальника може бути гарантована.

Методи збору даних

Дані збираються трьома способами:

1. **спостереження** (наприклад, клінічне обстеження, діагностична візуалізація, посмертна експертиза);

2. **заповнення опитувальників** (напряму або під час інтерв'ю);

3. використання **документальних джерел** (наприклад, клінічних записів, записів діагностичних результатів лабораторних досліджень), збільшення використання наборів даних, що генеруються іншими працівниками.

- Чому використовуються опитувальні листи.

Як опитувальники підходять в розслідуванні спалаху?

- Перевірити і підтвердити діагноз
- Визначити випадок і провести виявлення випадків
- Звести дані і визначити: час, місце, об’єкт
- Вжити негайних заходів контролю
- Сформулювати і перевірити гіпотезу
- Планування і виконання додаткових досліджень
- Здійснювати і оцінювати заходи контролю
- Зв'язок результатів

Що таке опитувальник?

- Ряд письмових запитань
- Використовується для збору даних
- Використовується для поліпшення розуміння поточних / спалахів хвороб минулих
- Різні типи опитувальників використовуються на різних етапах спалаху

Різні типи опитувальників

	Опитувальник спостереження	Опитувальник тралення (гіпотеза генерування)	Опитувальник для аналітичного дослідження (перевірка гіпотез)
Коли	Зазвичай використовується в рутинному спостереженні	Докладне інтерв'ю по деяких окремих випадках для виявлення загальних впливів	Існує специфічна гіпотеза про джерело
Чому	Для того, щоб отримати уявлення про ситуацію з точки зору часу, місця, об’єкту	Для того, щоб генерувати гіпотези про джерело	Для кількісної оцінки ризику, пов'язаного з підозрюваним джерелом
Наступні кроки	Вирішіть, чи це спалах і опишіть спалах	Розробка аналітичного дослідження на основі гіпотези і зразка підозрюваного джерела	Якщо джерело підтверджене, здійснювати втручання

- Опис кроків в розробці опитувальника

Загальні принципи розробки опитувальника

- Достатні і необхідні запитання для покриття цілей дослідження
- Простота використання для інтерв'юера і респондента
- Простота використання для обробки даних

Чому потрібно уникати довгих опитувальників?

- Ризик незавершення
- Якість даних може бути знижена
- Швидкість відгуку може бути нижче
- Співпраця в майбутніх дослідженнях можуть бути порушені

Формулювання запитань

Запитання повинні

- Містити тільки одну концепцію
- Чітко визначати концерцію
- Уникайте негативів
- Уникайте навідних запитань

– «Як ви думаєте, новий ветлікар кращий?»

Десять кроків розробки опитувальника

1. Державне питання дослідження / гіпотеза (сформулювати мету)
2. Визначте свою цільову аудиторію
3. Складіть список змінних, які будуть виміряні
4. Визначити порядок змінних для вимірювання
5. Сформулюйте запитання
6. Визначити послідовність питань
7. План макету і дизайн опитувальника
8. Зробити переклад, якщо це необхідно
9. Навчити інтерв'юерів, як ним користуватися
10. Випробувати опитувальник

Десять кроків розробки опитувальника

1. **Державне питання дослідження / гіпотеза (сформулювати мету)**

- Опитувальники мають різні цілі в залежності від того, для якого спалаху вони використовуються
  - Рання стадії: генерувати гіпотези про джерело спалаху
  - Пізня стадія: для кількісної оцінки ризику, пов'язаного з підозрюваним джерелом

Десять кроків розробки опитувальника

2. Визначте свою цільову аудиторію

- Ваша цільова аудиторія залежить від вашої мети
- Гіпотеза покоління: випадки
- Перевірка гіпотез: випадки і контролі

Десять кроків розробки опитувальника

3. Складіть список змінних, які будуть виміряні

- Опитувальники включають в себе деяку загальну інформацію про відповідача, адекватну меті
  - Загальні характеристики респондентів, які можуть мати відношення до мети, наприклад, вік, стать, рід занять
  - Анонімні анкети не включають в себе інформацію, яка ідентифікує респондента, наприклад, ім'я або адреса
- Включення інших змінних залежить від мети опитувальника
  - Гіпотеза генеруючих: всі можливі фактори ризику, які повинні бути включені в якості змінних
  - Перевірка гіпотези: тільки підозрювані фактори ризику, які будуть включені в якості змінних

Приклад: змінні для гіпотези генерації

- Вогнища кишкової палички ЕНЕС з липня 2015 по липень 2016

(http://www.promedmail.org/)

- Замішані джерела в осередках :

Непастеризоване молоко	Курячий салат	Тісто для піци
Сири з непастеризованого молока	Паростки	Непстеризований яблучний сік
Домашній сир	Яловичий фарш	Контактний зоопарк
М’який сир	Попередньо варені м'ясні продукти	Фекалії худоби (ВРХ, кози, ...)
Салат	Борошно	Вода

- На початку спалаху, джерело не ясне…
- Змінні в опитувальнику мають охоплювати всі можливі джерела / фактори ризику

Приклад: змінні для гіпотези генерації

- Непастеризоване молоко внесене як фактор ризику для ЕНЕС спалаху

- Опитувальник може включати в себе:
  - Різні типи непастеризованого сиру
  - Їдять у себе вдома або їдять в ресторані / їдальні
  - Місце покупки непастеризованого сиру
  - Дата покупки непастеризованого сиру
  - ....

Десять кроків розробки опитувальника

4. Визначити порядок змінних для вимірювання

- Представлений як блок-схеми
- Це допомагає визначити «потік» опитувальника перед тим формулюючи окремі питання

Десять кроків розробки опитувальника

5а. Сформулюйте питання: рішення з питань

- Яка конкретна інформація, яку потрібно дізнатися
- У якій формі відповідь має бути отримана
  - якісна, кількісна, виміри, ...
- Запитувана інформація повинна бути конкретною і адекватною до мети опитувальника
- Не перевантажуйте опитувальник питаннями, які є просто «цікаво» дізнатися

Типи запитань

Закриті запитання

- обмежений вибір відповідей для респондентів;
- різні типи закритих питань;
- легше аналізувати.

Відкриті запитання

- вільний текст;
- забезпечує свободу респондентів;
- вимагає спеціальних методів для аналізу даних.

Закриті запитання

Якісні дані

Номінальні дані

Яка стать?
- ☐ чол
- ☐ жін

Дані порядкового рівня

Як би ви охарактеризували ваші симптоми?
- ☐ дуже легка стадія
- ☐ легка
- ☐ середня
- ☐ важка
- ☐ дуже важка

Кількісні дані

Дискретні дані

Яка Ваша вікова група?
- ☐ 0-9
- ☐ 10-19
- ☐ 20-29
- ☐ 30-39
- ☐ 40-49
- ☐ 50-59
- ☐ 60 чи старший

Безперервні дані

Який Ваш вік?
.....

Десять кроків розробки опитувальника

5b. Сформулюйте питання: вираз питання

- <u>На погано сформульоване питання отримаєте погані відповіді!</u>

- Використовуйте просту мову
- Тримайте питання коротко і просто
- Тільки одне питання за один раз
- Уникайте двозначності в формулюванні
- Будьте конкретними
- Закриті питання повинні бути взаємовиключними і повністю вичерпними

Використовуйте просту мову:

- Не слід використовувати технічні слова в опитувальнику, адресованому, наприклад, людям
  - *Набряк замість едема*
  - *Болі в м'язах замість міалгії*

- Якщо вам необхідно використовуйте технічний термін, а потім поясніть, що це означає в простих словах

Тримайте питання коротко і просто

- Довші питання є більш важкими для розуміння і, отже, збільшують ймовірність отримання поганих відповідей
- Питання з запереченням важко зрозуміти і правильно відповісти

1. Хіба ви не відвідували ресторан?

Так

Ні

1. Ви відвідували ресторан?

Так

Ні

Тільки одне питання за один раз

- При наявності декількох питань, вбудованих в одне питання, не ясно, до якого питання повинна відноситися відповідь
- Краще сформулювати наступні питання з можливістю пропустити питання, якщо воно не може бути застосовано

1. Коли телята і корови отримали останню вакцинацію проти пастерельозу? ……

→ можливо, що остання вакцинація не була проведена в той же час для телят і корів

1. Коли телята отримали останню вакцинацію проти пастерельозу? ……
2. Коли корови отримали останню вакцинацію проти пастерельозу? ……

Тільки одне питання за один раз

1. Як ви оцінюєте швидкість переміщення тварин у вашому селі (наприклад, через близькість від головної дороги, близькість до бійні, близькість до ринку)?

   Дуже висока Висока Середня Низька Дуже низька

→ епідеміологічно, існують відмінності в факторах ризику між наявністю головної дороги, на бійню або на ринок

→ ми не можемо знати, який фактор визначає швидкість руху тварин

1. Як ви оцінюєте швидкість переміщення тварин у вашому селі?

Рух по відношенню до близькості ...	**Дуже висока**	**Висока**	**Середня**	**Низька**	**Дуже низька**	**Не застосовується**
Головна дорога						
бойня						
ринок						

Уникайте двозначності в формулюванні

- Переконайтеся в тому, щоб використовувати слова, які можуть бути інтерпретовані тільки в одному значені
- Використання багатозначних слів означає, що у різні люди будуть інтерпретувати питання по-іншому

1. Ви знаєте про нодулярний дерматит ВРХ?

→ Я колись чув таку назву хвороби?
→ Я колись читав чи чув про нодулярний дерматит ВРХ?
→ Я колись проходила навчання по нодулярному дерматиту ВРХ?
→ Я експерт по цьому захворюванню?

1. Ви коли-небудь отримували інформацію про нодулярний дерматит ВРХ від державної служби або від ветеринарів?

Будьте конкретними

- Переконайтеся, що ви робите прямі посилання на час / дата / географічні регіони

1. Ви їздили в село хх?

→ Який період вас цікавить? Весь період тривалості життя людини або тільки на певний період часу, який пов'язаний з початком дослідження спалахів?

1. Ви їздили в село хх в період з березня по червень 2016?

Закриті питання повинні бути взаємовиключними і повністю вичерпними

- Якщо ви використовуєте закриті питання (множинний вибір), переконайтеся, що дані відповіді не збігаються частково у своїх значеннях
  - Покривають усі можливі варіанти

1. До якої вікової категорії ти належиш?
   0-20
   20 і старше

→ який варіант вибрати, якщо мені рівно 20?

1. До якої вікової категорії ти належиш?
   0-19
   20 і старше

Взаємовиключна

Закриті питання повинні бути взаємовиключними і повністю вичерпними

1. Які види домашньої худоби у вас є на фермі?
   велика рогата худоба
   вівці
   кози
   коні

→ Що робити, якщо у мене є курка і буйвол?

1. Які види домашньої худоби у вас є на фермі?
   велика рогата худоба
   вівці
   кози
   коні
   інші

повністю вичерпний

Десять кроків розробки опитувальника

Крок 6. Визначити послідовність питань

- Питання повинні бути згруповані логічно (див також крок 3)
- Порядок питань має важливе значення
  - Від загального до конкретного
  - Від легкого до важкого
  - Від фактичного до абстрактного
  - Якщо це можливо, почніть з закритих питань
  - Почніть з нескладних питань, що мають відношення до мети
  - Не ставте найважливішу тему в кінці

Десять кроків розробки опитувальника

Крок 6. Визначити послідовність питань

- Використовуйте поетапні питання / шаблон пропуска
- 1 складне питання може бути розділене на 2 простіших
- Респонденти повинні тільки відповідати на питання, які мають відношення до них

Крок 6. Визначити послідовність питань

1. Чи їли Ви м’який сир минулого тижня?
   - так (переходьте до питання2)
   - ні (переходьте до питання 3)
   - я не знаю (переходьте до питання 3)

2. Скільки м’якого сиру Ви з’їли минулого тижня?
   - менше, ніж 100 грам
   - 100-500 грам
   - більше, ніж 500 грам
   - Я не знаю

3. Чи їли Ви яловичину минулого місяця?
   - ....

Десять кроків розробки опитувальника

Крок 7. План макета і дизайна опитувальника

- Зрозуміла мова
- Чіткі інструкції
- Легко слідувати
- Добре ілюстровані шаблони пропуску
- Макет і дизайн опитувальника мають бути адаптовані до способів доставки опитувальника
  - Інтерв’ювання
  - Телефон
  - Пошта/електронна пошта/інтернет

Приклад невдалого формування питань

FMD OUTBREAK INQUIRY FORM

Province :
District :
Village : Phone number of head of the village:
Date of Start of Event :
Date of last occurence :

POSSIBLE SOURCE OF DISEASE

1. Presence of wild boar in the same area:
   Yes ☐ No ☐
2. Rate of Animal Movement (Movement of the migratory animals, Trade of animal, Location to main road Presence of Slaughterhouse, Presence of animal marked.)
   Much intense: ☐ intense: ☐ mild: ☐ none: ☐ variable: ☐
3. Presence of FMD outbreak a neighbouring village or farmer
   Yes ☐ No ☐
4. Presence of Animal which enters in herd during the last month
   Yes ☐ No ☐ if yes, indicate orgin ……
5. Presence of Animal which exits from herd in a month
   Yes ☐ No ☐ if yes, indicate the destination ……

VACCINATION

- Willingness of Farmers to vaccination:
  Willing ☐ Unwilling: ☐ Variable: ☐
- Are Animals vaccinated regularly twice a year?
  Yes ☐ No ☐ variable: ☐
- Last FMD Vaccination:
  Date: Batch Number: Expiry Date: Trademark:
- Who did vaccinate the animals the last vaccination campaign:
  Official Veterinarian: ☐ Private Veterinarian: ☐ Other: ☐

Приклад з зрозумілою структурою

C. PREMISES DESCRIPTION *(Cont.)*

14. What other types of animals are present on the farm?

a.	Beef cattle	☐ Yes ☐ No
b.	Dairy cattle	☐ Yes ☐ No
c.	Horses	☐ Yes ☐ No
d.	Sheep	☐ Yes ☐ No
e.	Goats	☐ Yes ☐ No
f.	Pigs	☐ Yes ☐ No
g.	Dogs	☐ Yes ☐ No
h.	Cats	☐ Yes ☐ No
i.	Poultry or domesticated waterfowl	☐ Yes ☐ No
j.	Other (*specify:* _____)	

15. Is water treated prior to delivery to poultry? ☐ Yes ☐ No

If Yes, how is it treated and with what? _____

D. FARM BIOSECURITY

1. Is there a house with a family living in it on the property?

☐ Yes ☐ No

2. Is there a common drive entrance to farm and residence?

☐ Yes ☐ No

3. Do you have signage of "no admittance" or "biosecure area" on this property?

☐ Yes ☐ No

4. Is there a gate to this farm entrance?

☐ Yes ☐ No

5. Is the gate secured/locked? ☐ Yes ☐ No

If Yes, what hours is it secured? _____

6. Is the farm area fenced in?

☐ Yes ☐ No

7. How frequently is vegetation mowed/bush hogged on the premises?

_____ times/month

8. Is the facility free of debris/clutter/trash piles?

☐ Yes ☐ No

9. Is there a wash station/spray area available for vehicles? ☐ Yes ☐ No

If Yes, what disinfectant is used? _____

10. Is there a designated parking area for workers and visitors away from the barns/pens?

☐ Yes ☐ No

11. Is there a changing area for workers? ☐ Yes ☐ No

Do they shower? ☐ Yes ☐ No

12. Do workers don dedicated laundered coveralls before entering each house on the premises?

☐ Yes ☐ No

Десять кроків розробки опитувальника

Крок 8. Перекласти, якщо необхідно

- Іноді анкета повинна бути доступна на місцевій мові
- Працюйте з професійними перекладачами, щоб бути впевненим, що мета кожного питання зрозуміла і правильно перекладена

Можливо потрібно працювати разом з перекладачем

Десять кроків розробки опитувальника

Крок 9. Тренування інтерв’юерів

- Якщо ви використовуєш інтерв’юерів для отримання відповідей на питання опитувальника, то їхнє навчання має велике значення
- Вони мають розуміти опитувальник
  - Термінологію і визначення, які використовуються
  - Логіку опитувальника, зокрема шаблони пропусків
- Вони мають знати, як подавати/використовувати опитувальник
  - Майстер отримання згоди
  - Лише читати питання, але не інтерпретувати їх для респондентів
  - Уникати помилки інтерв’юера, задавати питання чітко і в нейтральній формі

Десять кроків розробки опитувальника

Крок 10. Тестування опитувальника

- Тестування опитувальника має важливе значення для виявлення і усунення помилок і неточностей
- Допомагає підвищити якість даних, зібраних протягом фактичного періоду постановки питань
- 2 кроки процесу тестування:
  - Внутрішнє тестування
  - Зовнішнє тестування

Десять кроків розробки опитувальника

Крок 10. Тестування опитувальника

- Чи усі розуміть питання?
- Чи є питання, на які важко відповісти?
- Люди готові відповісти на всі питання?

 - Питання з урахуванням культурних особливостей

- Чи існують які-небудь непотрібні запитання?
- Чи є питання, яких не вистачає?
- Чи є категорії відповідей адекватними?
- Отримані дані підходять для аналізу?
- Інструкції для інтерв'юерів ясні і практичні?
- Скільки часу займе збір даних?
- Чи існують які-небудь інші труднощі з анкетою / формою?

Внутрішнє або неофіційне тестування

- Запропонуйте колегам побути респондентами
- Перевірте кожне питання
  - Чи є вони зрозумілі
  - Чи існують які-небудь помилки при наборі
  - Чи є шаблони пропусків логічними і правильними
  - Чи є варіанти відповіді адекватним

Після зворотного зв'язку, перегляньте перелік питань, якщо необхідно

Зовнішнє або формальне тестування

- Пілотне тестування
- Завжди проводиться на цільовій аудиторії
- Провести як в реальній обстановці
- Потім попросіть зворотний зв'язок від респондентів і інтерв'юерів
  - Індивідуальні питання
  - Процес проведення опитування
- Потім переглянути опитувальник по мірі необхідності
- Люди, які брали участь в пілотному випробуванні, не повинні брати участь у фактичному опитуванні

- Опишіть формати, в яких опитувальник може бути доставлений

Доставка опитувальника

- Є 2 основних формати для доставки опитувальника
- За допомогою інтерв’юєра
- Респондент отримує опитувальник сам
- Ви повинні прийняти рішення про формат доставлення на початку розробки опитувальника
  - Впливає на те, як формулюються питання
  - Впливає на те, як інструкції щодо заповнення анкети сформульовані

Подача за допомогою інтерв’юера

- Доставка інтерв’юером
  - віч-на-віч
  - телефоном
- Інтерв'юер може вплинути на відповіді респондента і записує в формі, тому:
  - Тренування інтерв’юера важливе
  - Нейтральний голос
  - Інтерв’юер не повинен інтерпретувати питання або відповіді
  - Стандартизація записів

Отримання і заповнення опитувальника респондентом

- Отримання респондентом
  - По пошті
  - По електронній пошті
  - На онлайн порталі

- Формат запитальника повинна бути адаптована до самозаповнення
  - Дуже чіткі інструкції, тому що запитати немає змоги
  - Привабливий дизайн для мотивування людей

- Описати, як ми можемо бути впевненими у якості опитувальника

Забезпечення якості опитувальника

- Розробка і донесення опитувальника вимагає багато ресурсів
- Тому вкрай важливо гарантувати, що отримані дані є якісними
  - Наблизитися до істини якомога ближче
  - Інакше: марна трата грошей і часу
- 2 ключові характеристики якості опитувальника
  - Надійність
  - Валідність
- Частка людей, які дали відповідь

Надійність

- Чи надає опитувальник відповідні результати?

- **Внутрішня узгодженість**
  - Відповідь на одне питання не суперечить відповіді на інше
  - Уникайте задавати питання більше, ніж один раз

- **Послідовність інтерв'юера**
  - Кожен інтерв'юер задає питання і робить записи в однаковий спосіб
  - Тренування інтерв'юерів

Валідність

- Чи відповідь відображає правду?

- **Конструктивна валідність**
  - Переконатися, що відповідь відноситься до питання, яке було задано
- **Контентна валідність**
  - Переконатися, що можливі відповіді охоплюють всі відповідні аспекти питань, які задаються

Контроль якості

Контроль команди необхідний на усіх рівнях

- Моніторинг інтерв'юерів, ветеринарів, дані по працівниках, співробітникам лабораторії
- Перевірка анкети в полі
- Перевірка опитувальника на етапі введення даних
- Перевірка результатів лабораторних аналізів
- Процедур, необхідні для виправлення помилок на різних етапах

Частка людей, які дали відповідь

- Частка людей, які дали відповідь істотно впливає на якість даних, отриманих з опитувальника
- Низький рівень відповідей може привести до значного зміщення - зміщення відповіді

Група людей, які відповіли на опитувальник може сильно відрізнятися від групи людей, які не відповіли на опитувальник

Вплив на рівень відповідей

- Методи донесення (віч-на-віч, телефоном, поштою, електронною поштою, інтернетом)
- Частка відповідей може збільшитися, якщо опитувальник підтримують поважні організації
- Опитувальники, які є довгими і/або мають непривабливий вигляд, мають значний шанс отримати невелику кількість відповідей
- Опитувальники, які є не конфіденційними, можуть отримати невелику частку відповідей
- Якщо тема має безпосереднє відношення або цікавить респондента, то частка відповідей може зрости

Веб-інструмент для розробки запитальника і веб-опитування

- Epidata http://www.epidata.dk/
- SurveyMonkey https://ru.surveymonkey.com/
- Microsoft Access https://products.office.com/uk-ua/access
- Google docs https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfb5tbMNWQKB27rIM8HxvTrqAkXryKyS4tPKOAhzBV8-XMSVA/viewform?c=0&w=1

SAFOSO

Animal Health Matters.
For Safe Food Solutions.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Дякую